ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба диссертатсияи Ализода Ҳуснигули Соҳиб дар мавзуи «Ҷанбаҳои ташкилию иқтисодии рушди низоми таҳсилоти миёнаи касбӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.05 – Иқтисодиёти соҳаҳои хизматрасонӣ (08.00.05.02 – Хизматрасонӣ дар соҳаи илм, маориф ва иҷтимоиёт).

Маориф нерӯи асосии тағйирдиҳандаи тамоми соҳаҳои ҳаёт буда, ба рушди тамоюлоти мусбати онҳо таъсири ҳалкунанда расонида, насли наврасро ба ҳалли масъалаҳои замони муосир омода месозад. Аз тарафи дигар, маҷмӯи масъалаҳои иҷтимоию иқтисодӣ, сиёсӣ, экологӣ, демографӣ ва ғайра, ки ҷомеа бо онҳо рӯ ба рӯ мешавад, дар соҳаи маориф инъикос меёбад. Дар маҷмӯъ, маориф ҳамчун василаи бунёдии рушди мамлакат, ноилшавӣ ба сифати нави зиндагӣ хизмат мекунад. Нақш ва аҳамияти соҳаи маориф дар ҳар як марҳилаи таърихӣ истисноӣ буда, ҳар гуна ислоҳот ва дигаргунӣ дар ҳаёти иҷтимоию иқтисодӣ, маҳз аз ҳамин соҳа ибтидо мегирад.

Бояд зикр намуд, ки ҳолати кунунии иқтисоди ҷаҳонӣ, динамикаи рушди илмию техникӣ сатҳи муносиби донишҳо, маҳоратҳо ва малакаҳоро дар захираҳои меҳнатӣ талаб мекунад. Дигаргуниҳои ҷаҳоние, ки дар иқтисодиёт сурат гирифта истодаанд, бояд бо омодагии касбии кадрҳо таъмин ва тақвият дода шаванд, зимнан, аҳамияти афзалиятнокро зудҳаракатии донишҳо, имконияти навсозии доимии онҳо касб мекунанд. Дар шароити дигаргуниҳои амиқи илмиву техникӣ, иттилоотӣ ва технологӣ маориф ба омили иҷтимоию иқтисодӣ мубаддал мегардад, ки хусусиятҳои сифатӣ ва миқдории пешрафти иҷтимоии инсониятро муайян мекунад.

Бинобар ин, муҳимияти мавзӯи диссертатсия, талаботи воқеан мавҷудаи амалии соҳаи таҳсилоти миёнаи касбӣ, муассисаҳои ин соҳа доир ба ҳаллу фасли масъалаҳои такмили механизмҳои мавҷуда ва

коркарди механизмҳои нави рушди низоми таҳсилоти миёнаи касбӣ ҳадаф, вазифаҳо ва предмети таҳқиқоти диссертатсионии Ализода Ҳуснигули Соҳибро муайян сохтанд.

Диссертатсияи Ализода Ҳ.С. дар мавзуи «Ҷанбаҳои ташкилию иқтисодии рушди низоми таҳсилоти миёнаи касбӣ» аз рӯйи ихтисоси 08.00.05 – Иқтисодиёти соҳаҳои хизматрасонӣ (08.00.05.02 – Хизматрасонӣ дар соҳаи илм, маориф ва иҷтимоиёт) кори илмӣ-тадқиқотии мустақилона анҷомёфта буда, ба масъалаи мубрами ҷомеаи имрӯза бахшида шудааст.

Навгонии илмии таҳқиқот аз асосноккунии назариявӣ ва таъмини методии таҳияи инструментҳо ва механизми ташкилию иқтисодии идоракунии рушди низоми таҳсилоти миёнаи касбии мамлакат иборат мебошад.

Навгонии диссертатсия ба таври мушаххас дар чунин натиҷаҳо инъикос ёфтааст: мафҳуми низоми таҳсилоти миёнаи касбӣ ҳамчун низоми ягона тавсиф шудааст, ки дар сатҳи ҳамоҳангии унсурҳои он ниҳон аст ва дар мустақилияти нисбии низом, дар хусусияти хоси сохт ва вазифаҳои он, роҳи инфиродии рушд ифода ёфта, дар таркиб, сохтор, мақсаднокӣ муқаррар карда мешавад ва мавҷудияти тобеият байни унсурҳои низом, зинанизомӣ, мураттаб будани онҳо, мавҷудияти алоқаҳои низом бо муҳити беруна зоҳир мешавад; муаяйн карда шудааст, ки идоракунии низоми таҳсилоти миёнаи касбӣ ба қонуниятҳои умумии идоракунии низоми иҷтимоӣ ва иқтисодӣ тобеъ буда, аммо дорои хусусиятҳои хоси худ мебошад, ки бо усулҳои гузориши мақсадҳои аз ҷиҳати иҷтимоӣ муҳим ва ноилшавӣ ба онҳо дар шароити мушаххаси раванди муташаккили таҳсилотӣ муайян шудаанд; мутаносибан, ду объекти идоракунии низоми таҳсилоти миёнаи касбиро ҷудо намудааст: а) объекти идоракунӣ равандҳои таҳсилотӣ ва шароити онҳоро таъминкунандаи барномавию методӣ, кадрӣ, моддию техникӣ, меъёрию ҳуқуқӣ; б) ба сифати объекти идоракунӣ худи тағйирот дар мазмун,

ташкил ва технологияҳои раванди таҳсилотӣ, ки бо мақсади афзун гардонидани неруи таҳсилотӣ, баланд бардоштани самаранокии он хизмат мекунанд; дар асоси таҳлили фаъолияти низоми таҳсилоти миёнаи касбии кишвар ва кори механизми идоракунии он муайян намудааст, ки айни замон тағйироти сохторӣ дар иқтисодиёти миллӣ ва тағйир ёфтани сохтори иқтисодӣ дар соҳаҳои саноати мамлакат ба низоми таҳсилоти миёнаи касбӣ таъсири бевосита расонидаанд.

Дар натиҷаи тағйироти мунтазам дар иқтисодиёт дар соҳаи таҳсилоти миёнаи касбӣ равандҳои манфии зерин пайдо шуда, инкишоф ёфтаанд: а) паст шудани сифати таҳсилот дар ҳамаи сатҳҳои раванди таҳсилотӣ, маблағгузории ғайрисамараноки соҳаи иҷтимоӣ ба бадшавии назарраси заминаи моддии соҳа боис шуд; б) низоми таҳсилоти миёнаи касбӣ ба талаботи бозори меҳнат, ки бо сохтори амалкунандаи иқтисодиёт муайян шудааст, дар сатҳи кофи мувофиқат намекунад, дар бозори меҳнат шумораи зиёди мутахассисон дар соҳаи иқтисод ва ҳуқуқшиносӣ ташаккул ёфтааст; дар айни замон, муҳандисон, мутахассисони ихтисосҳои техникии дорои тахассуси мувофиқ ба шумораи кам тайёр карда мешаванд; в) сатҳи пасти ҳамгироии соҳаи таҳсилоти миёнаи касбӣ, илм ва истеҳсолот, тамоюли коҳиш ёфтани фаъолияти инноватсионии дохилимуассисавии неруи кадриро дар ҷумҳурӣ нишон медиҳад ва набудани кори ҷиддии илмиву таҷрибавӣ бо донишҷӯён, ки боиси паст шудани сифати тайёр кардани мутахассисон гаштааст; пешниҳод карда шудааст, ки дар марҳилаи нави рушди мамлакат зарурати татбиқи равишҳои барномавӣ-мақсаднок ҳамчун усули муосири идоракунии низоми таҳсилоти миёнаи касби, ки дар низоми банақшагирӣ-барномасозӣ-буҷетгузорӣ (БББ) асос меёбаду аз муносибати танги соҳавӣ даст кашида, таҳкими хусусияти байнисоҳавии он меафзояд, ба миён омадааст. Алгоритми таҳия ва амалисозии барномавӣ-мақсаднок, ки аз пайдарҳамии марҳилаҳо иборат аст пешниҳод шудааст; модели идоракунии рушди инфрасохтори инноватсионӣ- таҳсилотӣ дар (функсионалӣ-меҳварӣ, иттилоот – меҳвар)

низоми таҳсилоти миёнаи касбӣ ва алгоритми татбиқи он, ки аз марҳилаҳои мақсадгузорӣ, интихоби стратегияи рушди низом, таҳияи равандҳое, ки ба ноилшавӣ ба мақсадҳои гузошташуда нигаронида шудаанд, тамсиласозии чораёнӣ, ки ба таҳқиқ чораёнҳои молиявӣ, иттилоотӣ, моддӣ ва дигар нигаронида шудааст ва ғайраҳо пешниҳод карда шудааст; роҳҳои такмили механизми идоракунии захиравии муассисаҳои низоми таҳсилоти миёнаи касбӣ асоснок карда шудааст.

Теъдоди корҳои нашршудаи муаллиф, ки дар давоми фаъолияташ таҳия шудаанд, аз доираи фаъолияти ӯ дарак медиҳанд. Ализода Ҳ.С. дар як қатор конференсияҳои илмию амалии байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ иштирок намуда, корҳои илмиашро оид ба бобҳои асосии диссертатсия дар маҷаллаҳои илмии аз ҷониби КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсияшуда ба нашр расонидааст.

Дар раванди таҳияи диссертатсия Ализода Ҳ.С. худро ҳамчун таҳқиқотчии фаъол нишон дода, барои омода намудани рисолаи номзадӣ аз адабиёти ватанию хориҷии соҳавӣ васеъ истифода намудааст.

Диссертатсия дорои аҳамияти илмӣ-амалӣ буда, ба меъёрҳои муайянкардаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ аст.

Ҳамин тавр, диссертатсияи Ализода Ҳуснигули Соҳиб дар мавзуи «Ҷанбаҳои ташкилию иқтисодии рушди низоми таҳсилоти миёнаи касбӣ» рисолаи мустақилона ва дар мавзуи мубрам иҷрошуда ба ҳисоб рафта, дорои унсурҳои навгонии илмӣ ва аҳамияти илмию амалӣ буда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва барои ҳимоя ҷиҳати дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯи ихтисоси 08.00.05 – Иқтисодиёти соҳаҳои хизматрасонӣ (08.00.05.02 – хизматрасонӣ дар соҳаи илм, маориф ва иҷтимоиёт) тавсия мегардад.

Роҳбари илмӣ:

Номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент Азизов Ш.С.

Имзои Азизов Ш.С – ро тасдиқ мекунам:

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсус

Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон

ба номи С.Айнӣ Мустафозода А.

26.08.2023